

BETÆNKNING

Afgivet af Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke

vedrørende

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at sikre, at handicappede unge skal kunne tildeles efterskoleophold af op til 3 års varighed og herunder have samme vilkår og uddannelsesstøtte som andre uddannelsessøgende.

(Medlem af Inatsisartut Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit)

Afgivet til forslagens 2. behandling

Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirkeudvalget har under behandlingen senest bestået af:

Medlem af Inatsisartut Jane Petersen, Inuit Ataqatigiit, formand

Medlem af Inatsisartut Niels Thomsen, Demokrat, suppleant

Medlem af Inatsisartut Hans Aronsen, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Ruth Heilmann, Siumut

Medlem af Inatsisartut Aleqa Hammond, Siumut

Kultur, Uddannelse, Forskning, og Kirkeudvalget har efter 1. behandlingen den 16. marts under FM2011 gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Forslaget sigter mod at forbedre livskvaliteten og udviklingsmulighederne for unge handicappede. Forslagsstiller vurderer, at et efterskoleophold på op til 3 års varighed, i Danmark er det eneste reelle uddannelses tilbud, som mange unge handicappede kan tage efter endt folkeskole. Forslagsstiller ønsker på sigt, at det bliver muligt at gennemføre et lignende efterskoleophold her i landet.

På denne baggrund finder forslagsstiller, at et efterskoleophold for unge handicappede skal kunne sidestilles med egentlige uddannelser, som f.eks. de gymnasiale uddannelser eller erhvervsuddannelser. Derfor mener forslagsstiller, at efterskoleopholdet skal være uden omkostninger for den unge handicappede og vedkommendes familie, samt at det skal være muligt at modtage uddannelsesstøtte i lighed med studerende.

1. behandling af forslaget i Inatsisartut

Naalakkersuisut indstillede forslaget til forkastelse, dels fordi lovgivningen allerede i dag giver mulighed for efterskoleophold i over 3 år, og dels da et efterskoleophold ikke er en uddannelse, men et frivilligt tilbud, hvorfor Naalakkersuisut fandt, at der ikke bør ydes uddannelsesstøtte til et sådant ophold.

Naalakkersuisut understregede, at de gerne vil undersøge mulighederne for at tilgodese handicappede elevers særlige økonomiske behov; fx gennem indførelse af differentierede takster for tilskud til forskellige typer af efterskoleophold.

Inuit Ataqatigiit, Demokraterne og Kattusseqatigiit Partiiat støttede intentionerne i forslaget om, at handicappede skal sikres en tilværelse så nær det normale som muligt. Derfor fandt partierne, at det skal være muligt at få et samlet tilsagn om et efterskoleophold i op til tre år. Selve støtten skal dog tildeles pr. skoleår og følge den handicappede, således at det bliver muligt at skifte efterskole. Partierne var enig med Naalakkersuisut i, at et efterskoleophold ikke skal kunne medføre ret til uddannelsesstøtte.

Siumut støttede intentionen i forslaget om, at handicappede skal have lige muligheder og rettigheder som alle andre i samfundet. Siumut fandt dog, at lovgivningen på området allerede giver mulighed for at efterkomme forslagens intentioner om at give unge handicappede mulighed for et efterskoleophold i op til 3 års varighed, hvorfor partiet savnede et grundlag for at støtte forslaget.

Atassut støttede forslaget og henviste til en række af lignende forslag, som partiet har fremsat ved tidligere samlinger, der havde det fælles kendetegn, at de handicappedes forhold skulle forbedres. Partiet fandt endvidere, at der generelt er behov for et udredningsarbejde om, hvilke muligheder unge handicappede har i dagens samfund.

Foretræde

Den 1. april 2011 havde en borger foretræde for udvalget. Borgeren berettede om sin families erfaringer med en ung handicappet datter, der er ved at gennemføre sit tredje år på en efterskole i Danmark.

Borgeren fortalte, at det var et stort problem, at der kun kan søges støtte for ét år af gangen, da det betyder, at det ikke er muligt for familien og datteren at planlægge fremadrettet. Borgeren fortalte endvidere, at familien hvert år søgte og fik bevilliget ud- og hjemrejse af sprogcenteret i Sisimiut. Gennem kommunen søgte familien hvert år Selvstyret om en juleferierejse for datteren. Desværre havde familien gennem 3 år oplevet, at Selvstyret

rutinemæssigt giver afslag på sådanne ansøgninger, da der angiveligt ikke er enighed om fortolkningen af loven. Kommunen har således rutinemæssigt anket afslaget til Det Sociale Ankenævn. Nævnets afgørelse har givet kommunen medhold, hvorefter datteren har fået bevilliget en julerejse.

Generelt er det dyrt at have sit barn på efterskoleophold i Danmark, men familien har vægtet at datteren skulle have denne mulighed for at sikre de bedst mulige udviklingsmuligheder for hende. Datteren har adresse i Danmark, hvorfor hun kan modtage dansk kontanthjælp. Dette var ikke muligt det første år i Danmark, da datteren blev regnet for formuende pga. en boligopsparing.

Inddragelse af andre udvalg i Inatsisartut

Udvalget har i forbindelse med sin behandling af forslaget anmodet Familie- og Sundhedsudvalget om deres kommentar til forslaget.

I sit høringssvar forholder Familie- og Sundhedsudvalget sig ikke specifikt til nærværende forslags konkrete ordlyd. Udvalget har i stedet valgt at fremkomme med en række principielle, overordnede betragtninger om handicappedes muligheder. Det kan heraf generelt udledes, at udvalget lægger vægt på, at handicappede så vidt muligt sikres de samme generelle muligheder og tilbud, som samfundets øvrige borgere. Dette synspunkt gælder for både uddannelsesområdet og for arbejdsmarkedsområdet. Udvalget fremhæver endelig, at der ofte i praksis kun er behov for små ændringer og justeringer for at sikre handicappedes muligheder i praksis.

Disse principielle overvejelser kan Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke uden videre støtte op omkring, og de indgår således også som en bagvedliggende parameter i nærværende betænkning.

Kopi af Familie- og Sundhedsudvalgets besvarelser er vedlagt nærværende betænkning som bilag.

Udvalgets behandling af forslaget

Udvalget bemærker indledningsvist, at det i Salen blev debatteret, om der rettelig burde have været skrevet ”specialefterskoler” i forslagets afstemningstema frem for ordet ”efterskoler”. Udvalget har undersøgt dette spørgsmål og kan notere, at lovgivningsmæssigt findes der alene efterskoler. I dagligdagen tales der dog om specialefterskoler. Det fremgår af efterskoleloven i Danmark, at efterskolerne skal være åbne for alle. Efterskolerne må således ikke sortere i ansøgningerne på grundlag af kundskaber, medlemskab af bestemte foreninger og lignende. Efterskolerne må dog gerne indsnævre aldersgruppen. Ligeledes er det fra ministeriets side accepteret, at efterskoler, der via deres godkendelse har samlet et særligt tilbud til unge med

særlige behov, gerne må sortere ansøgningerne på grundlag af f.eks. udtalelser fra pædagogisk-psykologisk rådgivning. Endvidere kan efterskolerne optage elever, der er over 18 år på baggrund af anbefalinger fra pædagogisk-psykologisk rådgivning eller ungdomsvejledningen i elevens tidligere skolekommune.¹

Der er enighed i udvalget om, at forholdene for både psykisk og fysisk handicappede, uanset alder, generelt er gode, men at der er plads til forbedringer. Der er således stadig mangel på pædagogiske uddannelses- og udviklingsmæssige tilbud til handicappede her i landet. Udvalget finder endvidere, at et handicap ikke nødvendigvis er en hindring for et godt liv. Samtidig er det vigtigt, at Naalakkersuisut og kommunerne til stadighed udvikler sine tilbud til denne gruppe af borgere. Samtidig skal udvalget bemærke, at ordet ”handicappede” er et bredt begreb og dækker over et bredt felt af vidt forskellige psykiske og/eller fysiske handicaps, der ligeledes kan variere i graden af omfang.

Udvalget behandlede under forårssamlingen 2010 et forslag om, at Naalakkersuisut i 2011 skal fremlægge en plan for handicappedes uddannelsesmuligheder udover de 10 års skolepligt. Et enigt udvalg indstillede forslaget til vedtagelse og Inatsisartut vedtog efterfølgende forslaget.

Udvalget har som led i sin udvalgsbehandling set på den gældende lovgivning om efterskoleophold. Det fremgår af efterskolelovens § 3, at elever, der er fyldt 18 år, i særlige tilfælde kan optages efter regler fastsat af Landsstyret (Nu Naalakkersuisut). I medfør af bestemmelser i lovens kapitel 4 er der udstedt bekendtgørelser for området. Der henvises til Selvstyrets bekendtgørelse nr. 13 af 3. september 2009 om tilskud til efterskoler og efterskoleophold i Grønland og Selvstyrets bekendtgørelse nr. 14 af 3. september 2009 om tilskud til efterskoleophold i Danmark.

I bekendtgørelsen for efterskoleophold i Grønland fremgår der ikke noget alderskrav for ydelse af tilskud til efterskoleophold. Modsat i bekendtgørelsen for efterskoleophold i Danmark, hvor det i § 1, stk. 2, fremgår:

”... elever på efterskoler skal have afsluttet 8 års skolegang eller være fyldt 14 år, og må ikke være fyldt 18 år”,

Udvalget skal anmode Naalakkersuisut om fremadrettet at overveje, om denne forskel i de to bekendtgørelser er hensigtsmæssigt.

¹ www.efterskolerne.dk

Naalakkersuisut oplyste i sit svarnotat, at Naalakkersuisut gerne vil undersøge mulighederne for at tilgodese handicappede elevers særlige økonomiske behov fx gennem indførelse af differentierede takster for tilskud til forskellige typer af efterskoleophold. Udvalget skal derfor opfordre Naalakkersuisut til at undersøge denne mulighed, da udvalget principielt ser meget positivt på dette.

Udvalget tager Naalakkersuisuts udmelding om, at efterskoler er et frivilligt tilbud, hvorfor der ikke kan søges uddannelsesstøtte, til efterretning. Samtidig vil udvalget opfordre Naalakkersuisut til at arbejde for, at det bliver muligt for unge handicappede, der modtager førtidspension, at komme på et efterskoleophold i Danmark i op til 3 års varighed, samt at det skal være muligt for samme gruppe at medtage deres førtidspension til Danmark i forbindelse med efterskoleopholdet.

Udvalget finder, at et sådant ophold vil kunne hjælpe mange unge handicappede ved at give dem redskaber til at blive mere selvstændige og bedre i stand til at klare sig selv. Udvalget finder, at et sådan ændring vil være en gevinst for både samfundet og den enkelte, både menneskeligt og økonomisk.

Udvalget finder dog, at det bør være muligt, at få et samlet tilsagn om efterskoleophold i op til tre år, således at der ikke skal ansøges på ny hvert år. Sidstnævnte virker unødvendigt bureaukratisk og må være en belastning for den handicappede og dennes familie, der kun kan se frem et år ad gangen. Pengene skal følge barnet/den unge, således at man ikke er bundet til én bestemt efterskole.

Ændringsforslag

På baggrund af de i betænkningen fremførte overvejelser fremsætter udvalget følgende ændringsforslag:

”Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at sikre, at handicappede unge omfattet af bestemmelserne om vidtgående handicap skal kunne tildeles efterskoleophold af op til 3 års varighed.”

Udvalget ønsker med ændringsforslaget at støtte op om unge med vidtgående handicap og samtidig tilsikre en reel afbureaukratisering, idet det for handicappede unge fremover vil være muligt på én gang at få tildelt efterskoleophold i op til 3 år uden at ansøge herom hvert år. Udvalget ønsker samtidig at tydeliggøre, at denne ordning målrettes unge omfattet af bestemmelserne om vidtgående handicap, som kan have et specielt behov. Unge med meget begrænsede handicaps, såsom f.eks. et manglende yderste led på en lillefinger, som ikke medfører eller godtgør et særligt behov for langvarige efterskoleophold kan og skal indgå i

uddannelsessystemet på samme vilkår, som gælder for andre unge. Da forslaget således målrettes mod personer omfattet af bestemmelserne om vidtgående handicap udgår den del af det oprindelige forslag som vedrører uddannelsesstøtte, idet personer omfattet af vidtgående handicap vil være berettigede til førtidspension.

Udvalget finder generelt, at handicappede skal have samme udviklings- og uddannelsesmuligheder som øvrige borgere. Dette både i og udenfor Grønland og i forhold til den enkeltes forudsætninger og egenskaber.

I Grønland bør Naalakkersuisut arbejde videre med henblik på at styrke, tilpasse og variere tilbuddene til handicappede bosat i Grønland, herunder at få nedbrudt eventuelle formelle barrierer.

Handicappede bør ligeledes have tilsvarende muligheder for udviklings- og uddannelsesforløb udenfor Grønland som øvrige borgere, og også på dette punkt opfordrer udvalget til, at Naalakkersuisut styrker mulighederne for de handicappede.

Styrkende tiltag for handicappede vil på sigt utvivlsomt give bedre forståelse for de handicappede, og kunne sikre en bedre integration på et rummeligt arbejdsmarked.

Udvalget ønsker endvidere at fremhæve vigtigheden af, at handicappede og deres pårørende modtager en grundig information og vejledning om den enkeltes muligheder for et forsat udviklings- og uddannelsesforløb.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Udvalget antager ikke, at forslaget vil medføre ændrede udgifter, idet det alene åbner mulighed for, at der efter omstændighederne på én gang kan tildeles efterskoleophold i op til tre år, i modsætning til den nuværende ordning, hvor der skal søges herom hvert år.

Udvalgets indstilling

Et enigt udvalg indstiller på denne baggrund ændringsforslaget til **vedtagelse**.

”Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at sikre, at handicappede unge omfattet af bestemmelserne om vidtgående handicap skal kunne tildeles efterskoleophold af op til 3 års varighed.”

4. november 2011

EM2011/22
FM2011/41

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Jane Petersen
Formand

Niels Thomsen
Suppleant

Hans Aronsen

Ruth Heilmann

Aleqa Hammond